

عمده مشکل مستشرقان در مطالعات اسلامی، استفاده نکردن از منابع اصیل است

یکی از مشکلات عمده مستشرقان این است که به طور مستقیم از منابع اصیل مطالب را نقل نمی‌کنند و با معارف عمیق اسلامی آشنا نیستند و مطالب خود را از منابعی غیر از کتاب و سنت و مفسران واقعی و بزرگ اسلامی می‌گیرند.

یکی از مشکلات عمده مستشرقان این است که به طور مستقیم از منابع اصیل مطالب را نقل نمی‌کنند و با معارف عمیق اسلامی آشنا نیستند و مطالب خود را از منابعی غیر از کتاب و سنت و مفسران واقعی و بزرگ اسلامی می‌گیرند.

حجت‌الاسلام و المسلمین محمدعلی اسدی‌نسب، مدیر گروه قرآن‌پژوهی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

حجت‌الاسلام و المسلمین محمدعلی اسدی‌نسب، مدیر گروه قرآن‌پژوهی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) به بررسی چالش‌های مطالعات مستشرقین پرداخت و در این رابطه گفت: منظور از چالش‌های مستشرقان در مقابل قرآن در واقع کاستی‌ها و ضعف‌ها و احیاناً نقاط مثبتی است که در مواجهه مستشرقان با قرآن وجود دارد. این مشکلات و نواقص به چند دسته تقسیم می‌شود که یکی از آنها مربوط به خود مستشرقان است و دیگری مربوط به حوزه مسلمانان و احیاناً مفسران مسلمان است.

وی گفت: مستشرقان هنگامی که باقرآن مواجه می‌شوند، مشکلاتی دارند؛ یکی از مشکلات عمده مستشرقان این است که به طور مستقیم از منابع اصیل مطالب را نقل نمی‌کنند؛ یعنی مطالبی را که باید از کتاب و سنت و مفسران واقعی بزرگ اسلامی بگیرند، می‌روند و از افراد دیگری می‌گیرند. تعدادی از این مستشرقان یهودی هستند و تعداد دیگرشان مسیحی هستند و می‌خواهند علیه اسلام حرف‌هایی بزنند و تعدادی از این‌ها روشنفکران بی‌دین هستند که قبلاً اعتقاد به دین داشته‌اند و الان اعتقادی به دین ندارند.

اسدی‌نسب گفت: وقتی به دایره‌المعارف لایدن نگاه می‌کنیم، شاید حدود هشتصد مقاله را می‌بینیم که اکثر نویسندگان این‌ها یا مسیحی هستند یا یهودی یا اعتقادی به دین ندارند یا جزء روشنفکران بی‌دین هستند و تعداد اندکی نیز افراد مسلمان هستند و در این دایره‌المعارف مقاله نوشته‌اند. در دایره‌المعارف لایدن شما نمی‌توانید يك مقاله از بزرگان شیعه یا اهل سنت پیدا کنید.

عدم توجه به اندیشه‌های شیعی

این استادیار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی گفت: یکی دیگر از مشکلات مستشرقان این است که با اندیشه اهل سنت به قرآن می‌نگرند و به شیعه یا اصلاً توجهی ندارند یا اگرهم توجهی دارند از نگاه اهل سنت به شیعه یا از نگاه منتقدین به شیعه می‌پردازند؛ لذا وقتی به دایره‌المعارف لایدن نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که این مشکل در آثار مستشرقان وجود دارد.

اسدی‌نسب:

از مشکلات مستشرقان این است که با اندیشه اهل سنت به قرآن می‌نگرند و به شیعه یا اصلا توجهی ندارند و یا اگرهم توجهی دارند از نگاه اهل سنت به شیعه می‌نگرند و یا از نگاه منتقدین به شیعه می‌پردازند

وی افزود: اشکال دیگری که بر سر راه مستشرقان وجود دارد، این است که این‌ها درصدد فهم اسلام و قرآن نیستند، بلکه این‌ها براساس شنیده‌ها و باورهای خود می‌خواهند حرف خود را به کرسی بنشانند و تمسک به قرآن می‌کنند و ادعاهایی را در ارتباط با قرآن مطرح می‌کنند. یکی دیگر از مشکلات مستشرقان این است که برخی از آنها سیاسی عمل می‌کنند؛ یعنی در واقع درواقع به دنبال علم و دانش نیستند، بلکه يك برخورد سیاسی باقرآن و مسلمانان دارند.

این پژوهشگر عرصه قرآن و حدیث گفت: مستشرقان عموماً با عمق اسلام آشنا نیستند و بسیار روبنایی با اسلام و آموزه‌های آن برخورد می‌کنند و به معارف عمیق اسلامی آشنا نیستند و اصلاً فرصت ندارند که آشنا بشوند. مثلاً با قواعد و رویکردهای تفسیری ما یا با نظرات علامه طباطبایی در المیزان و از این قبیل منابع آشنا نیستند؛ در نتیجه به انحراف کشیده می‌شوند.

فقدان تفسیری قابل قبول نزد فرق اسلامی

وی افزود: مشکلاتی که از ناحیه مسلمانان بر سر راه مستشرقان وجود دارد، آن است که ما يك تفسیر متمرکز و مورد قبول از قرآن کریم و روش‌های تفسیری نداریم که مورد قبول همه فرق اسلامی باشد که بگوییم که این تفسیر ما است و این آموزه‌های ما از دین است. مشکل دیگر وجود گروه‌ها و دسته‌های مختلف اسلامی است که آن‌ها می‌آیند و نظر برخی از فرق اسلامی را می‌گیرند و برخی دیگر را رها می‌کنند.

مدیر گروه قرآن پژوهی اضافه کرد: مشکل دیگر تمسک‌های برخی از وهابی‌ها و برخی از بهایی‌ها و برخی از روشنفکران بی‌دین نسبت به قرآن است که یکی از مشکلات مستشرقان به حساب می‌آید؛ یعنی وقتی مستشرقان این تحلیل‌ها را می‌بینند، نمی‌توانند بگویند که این تحلیل‌ها مربوط به افراد منحرف است و نه مسلمانان حقیقی و مستشرقان چون از خارج نگاه می‌کنند، نمی‌توانند تفاوت‌چندانی میان دانشمندان اصیل و افراد منحرف قائل شوند و با همه نظرات يك مواجهه واحد دارند.

اسدی‌نسب در پایان گفت: مشکل دیگری که بر سر راه مستشرقان وجود دارد، عدم توجه آنان به سنت است. چون بیشتر آیات قرآن با سنت تفسیر می‌شود و براساس این عدم توجه در مطالعات خود به نتایج باطل می‌رسند، در صورتی‌که برخی از آیات بدون سنت اصلاً قابل فهم نیست؛ مثل مسئله ارتداد که يك مسئله و حرکت سیاسی بوده است، ولی این‌ها بدون توجه به تاریخ و سیره پیامبر نتایج غلطی از قرآن برداشت می‌کنند و به بیان نتایج خود می‌پردازند.